

ארכיון

אויסגעקליבן פון די אידישע ארכיוון • מגיה געווען • צוויי מאל א וואך

נומער 23 • דאנערשטאג, כ"ח טבת תשפ"ז • 7טן יאנואר 2027 • פרשת וארא

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נֶאֱקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

שמות, ו, ה

אין דעם נומער

**פארוואס האבן די חרטומים נישט געקענט מאכן
כנים?**

א שמועס אויף דער סדרה

זענען די מכות געווען נאטורליך?

תורה און וויסנשאפט

א מצרי פארלאנגט קאמפענסאציע פאר די מכות

הומאר

„אחישנה“ – א קרעכץ פאר מער

אמת 45 • לכבוד שבת

שובבי"ם – פון וואנען קומט דער מנהג?

הלכה-שמועס

דער באבא סאלי

ד' שבט • אנשי שם

הקדמה

„וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל“

טייערע לייענער,

די וואך לייענען מיר פרשת וארא. משה רבינו קומט צוריק צו פרעה'ן מיט דער שליחות „שלח את עמי“, פרעה'ס הארץ ווערט פארהארטעוועט, און עס הייבן זיך אן די מכות: דם, צפרדע, כנים, ערוב, דבר, שחין און ברד. אבער די סדרה הייבט זיך אן מיט א פסוק וואס מען לייענט אמאל אריבער: „וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל“.

אויף דעם פסוק איז אונזער הויפט־ארטיקל. „אמת45“ פון קאווע שטיבל ווייזט פון דער פסיכאלאגיע און פון חסידישע מעשיות, אז מען קען נאר העלפן א מענטש וואס וויל זיך אליין העלפן, און אז די גאולה פון מצרים האט זיך אנגעהויבן מיט א קרעכץ. אויף היידפארק האט מען אין תשס"ו געפרעגט פארוואס די חרטומים האבן נישט געקענט מאכן כנים, און זיבן תירוצים זענען צוזאמגעקומען. אין „תורה און וויסנשאפט“ שמועסט מען צי די מכות זענען געווען נאטורליך – פונעם אבן עזרא און אברבנאל ביז א וואלקאן אין גריכנלאנד.

וארא איז אויך די צווייטע פון די שובבי"ם וואכן. אין „הלכה־שמועס“ זוכט מען פון וואנען דער מנהג קומט, און וואס עס האט צו טון מיט גלות מצרים. ד' שבט, דעם קומענדיגן דינסטאג, איז די יארצייט פונעם באבא סאלי, און „אנשי שם“ ברענגט א קורצע שילדערונג פון זיין לעבן. און אין „הומאר“ פארלאנגט א מצרי קאמפענסאציע פאר די צען מכות – און די לייענער פון קאווע שטיבל ענטפערן אים. דערצו קומען די פעסטע קאלומס: „יארצייטן פון דער וואך“, „פערל פון די ארכיוון“, „היינט מיט . . . יאר צוריק“ און „די תגובה פון דער וואך“.

ביי יעדן שטיק שטייט פון וועלכן ארכיוו עס קומט, דער ניק פונעם שרייבער, און ווען עס איז געשריבן געווארן. די ווערטער זענען זייערע; מיר האבן מגיה געווען דעם אויסלייג און די גראמאטיק, און וואו מיר האבן עפעס אויסגעלאזט, שטייט „[פארקירצט]“.

א גוט שבת, און א גוטן חודש!

די רעדאקציע

אין דעם נומער

3	„אחישה“ – א קרעכץ פאר מער • אמת45	לכבוד שבת קודש
5	פארוואס האבן די חרטומים נישט געקענט מאכן כנים? • קרעמער, התאחדות, בנהרמן און אנדערע	שמועסן אויף דער סדרה
6	שובבי"ם – פון וואנען קומט דער מנהג? • ידען, שמעקעדיג, בן תמליון, והאיש משה און אנדערע	הלכה־שמועס
8	א ריזיגע סטאטוע פון פרעה – און זענען די מכות געווען נאטורליך? • moshav zekeinim, אישתישבי, נעגעל וואסער און אנדערע	תורה און וויסנשאפט
12	דער באבא סאלי – רבי ישראל אבוחצירא • יאהאן, איבערלעבער	אנשי שם
12	א מצרי פארלאנגט קאמפענסאציע פאר די עשר מכות • יואליש, מאטי, פליקער, דריידל און אנדערע	הומאר
14	היינט מיט . . . יאר צוריק • פון די ארכיוון	היסטאריע
18	יארצייטן פון דער וואך • כינור	לוח
19	פערל פון די ארכיוון • פון די ארכיוון	קורץ און שארף
21	די תגובה פון דער וואך • מי אני	קאלום
22	מקורות • די רעדאקציע	מקורות

„אחישנה“ – א קרעכץ פאר מער

אין דער וואך פון פרשת וארא תשע"ז האט „אמת45“ אין קאווע שטיבל געשריבן וועגן „נאקת בני ישראל“: פארוואס די גאולה האט זיך אנגעהויבן ערשט ווען די אידן האבן געקרעכצט – און וואס דאס זאגט אונז היינט.

פון אמת45 • אויסגעקליבן און מגיה געווען

קאווע שטיבל • תורה און מחשבה • „אחישנה“ – א קרעכץ פאר מער • 25סטן יאנואר 2017
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/11256.html#p360607>

אדער משפחה זאל אים ערלעדיגן הילף, יא ער קען באשטיין, אבער ער זעלבסט וועט קיין הילף נישט ריפן, זיכער נישט בעטן, און זיכער נישט בתחנונים. אין אזא פאל, אזא מענטש, קען מען נישט העלפן. אנעם חסרון איז נישטא קיין פתרון. מען קען נישט פותר זיין אומגעחלומ'טע חלום. ער מוז האבן א וויזיע פון וואס ער וויל ביי זיך זען אנדערש. ער מוז האבן דעם רצון זיך צו טוישן. גליסטן פאר טויש. אויב דער מענטש שטרענגט זיך אבער אן דערפאר בגוף אדער בממון, איז דאס א סימן און טיילמאל א סיבה אז ער וויל ארבייטן דערפאר. ער איז גרייט זיך צו לאזן קאסטן דערפאר. ער וויל. דאס איז דער פשט פון יגעת ומצאת תאמין, אז עפעס קאסט דיך נישט דאן ווילסטו עס נישט באמת, און אז מען וויל נישט טרעפט מען נישט. ווייל עס נישטא וואס צו טרעפן. יגיעה איז סימן, אויך א סיבה.

מען קען נאר העלפן א מענטש ווען ער זעט איין זיין בראך.

עס זענען דא כמה לעגענדעס איבער חסידישע רביים פארצייטנס, וואס האבן מתחילה אפגעווארפן און אנטמוטיגט גוטע אידן, חסידים ווי מתנגדים וואס זענען זיי געקומען בודק זיין אדער מקבל זיין פון זיי. א שטייגער ווי דער בעל התניא ביים מגיד. דאס איז געווען א טאקטיק פון לייגן דעם מקבל אין אן אמת'ע פלאץ, צי ער וויל אדער וויל זיך נישט אונטערווארפן און מקבל זיין. צי ער זוכט עפעס. די פרייליכע ענדעס וואס מיר זענען באקאנט מיט, זענען בלויז איבער די עווענטואלע גרויסע תלמידים, אבער מן הסתם זענען געווען פילע וואס האבן זיך נאך אזא סנאבי שבת געפאקט פֿעק און אפגעפיצט, ניטאמאל אריינגיענדיג פארן ענדגילטיגן שולחן עורך באגעגעניש. דיוע האבן טאקע נישט געהאט וואס צו זיכן ביים צדיק.

איך האב אמאל געפרעגט א איד וואס געט א שיעור יעדע וואך אין א שטיקל שווערע צייט פאר מענטשן צו קומען, פארוואס ער טוישט נישט דעם זמן השיעור, הלמאי ער קען דאך האבן דאפעלט

עס איז אן אנגענומען כלל אין דער פסיכולאגישער וועלט, אז דער ערשטער תנאי פאר א מענטש וואס ברויך הילף און הדרכה, איז דער ווילן זיך צו העלפן.

דער טעראפיסט אדער פריינט קען פארברענגען מיט א פאציענט שעות אויף שעות, דיסקוסירענדיג פראבלעמען און עצות, אבער אויב דער פאציענט איז נישט באוויסטזיניג איבער זיין פראבלעם און איינדערקענט נישט אינעם פאקט אז ער אדער זי דארפן הילף, איז ממש א שאד די צייט און מיה.

א טייל טעראפיסטן/קאוטשעס, ניצן פארשידענע מעטאדן אריינצוברענגען אינעם פאציענט דעם געפיל אז ער איז דער וואס דארף דעם דאקטאר און נישט פארקערט, א שטייגער ווי דווקא אויסשמועסן די איינצעהיילטן און צוגאנג פון די פעימענטס, ווער עס גייט באצאלן, ווי אזוי ער פלאנט צו באצאלן, צי ער ווייסט וויפיל עס קאסט, וכדומה. עס ווערט נישט ערלעדיגט דורך א סעקרעטאר אדער א מיטל מענטש, אפילו אין א פאל וואו א פרעמדער באצאלט טאקע. בלויז כדי צו געבן די קאסטומער דעם געפיל אז יעדע סעסיע קאסט געלט, שיין געלט, און אז ער צאלט זיך צו העלפן.

ווי אויך איז פארהאן די 'הארד טא געט' מעטאד. דורך פארשידענע מיטלען שפילט דער דאקטאר ווי ער איז א פארנומענער אדער א טריקענער, מאכענדיג דעם פאציענט אים 'נאכלויפן' פאר הילף. דאס מאכט אויך דעם פאציענט באוויסטזיניג איבער זיין פארצווייפלטן אם אין אני לי מי לי מצב, אז קיינער אויסער זיך גייט אים נישט העלפן. דאס אז דער דאקטאר האלט נישט ארויס קיין זרוע נטויה מאכט דעם פאציענט דאס אליין ארויסשטרעקן און אויב נישט טאקע, דאן זען ביידע איין דעם אמת, אז יענער האט נאכנישט אנדערקענט זיין הילפלאזן מצב.

די נקודה איז אז מען קען נאר העלפן א מענטש ווען ער זעט איין זיין בראך. ווייל אויף וויפיל עס איז נישטא קיין בראך, וויל ער זיך נישט העלפן און איז נישט באמת אינטערסירט צו הערן וואס דער טעראפיסט האט צו זאגן. ער וועט איינגיין דערצו אז זיין פריינט

מיט די פיר הונדערט יאר וואס איז אויף זיי נגזר געווארן? ממה נפשך.

וואס איז געשען איז, נאקט בני ישראל. ותעל שועתם איז געשען. ויאנחו בני ישראל איז געשען. ענדליך האט דאס אידיש פאלק געקערעכצט. ענדליך האט זיך אין ערוועקט א רצון פאר מער. דער רבובש"ע זאגט כביכול, איך קען ענק נישט העלפן אויב ענק אליין זען נישט איין ענקער בראך. עס איז נישט שייך צו העלפן איינער וואס זיכט נישט געהאלפן צו ווערן. די אידן האבן נישט געווארט 210 יאר פאר זייער קרעכץ. ווי לאנג עטס האטס נישט פארלאנגט מער, האב איך ענק נישט געהאט וואס צו געבן. ווילאנג מצרים איז ענק נישט ענג האב איך ענק נישט פון וואס אויסצולייזן. ווען דער קרעכץ איז געקומען זענען די ד' לשונות של גאולה געקומען. דער קרעכץ איז די האלבע ישועה.

ענדליך האט דאס אידיש פאלק געקערעכצט.

אז מען איז זיך אביסל מתבונן אין אונזער מצב אין גלות בזמן הזה, קומט די מחשבה אין קאפ. קרעכצן מיר פאר א גאולה? זיפצן מיר פאר א ישועה? זענען מיר אומצופרידן מיט אונזער מצרים? לעכצן מיר פאר עפעס מער? אדער שפירן מיר זיך אפשר באקוועם אין אונזער גלות. אפשר זענען מיר פארנומען גאר זיך באקוועם צו מאכן אנשטאט קרעכצן פאר עפעס מער באדייטפול, מער אהבה און אחדות, מער געטליך און דערהויבן. אהיימצוקומען. די פארקנעכטעטע עברי'ישע פאלק זענען זייער צופרידן געווען מיט זייער מצב, זיי האבן זיך אפילו געוואלט אומקערן אהין שפעטער, זיי זענען געווען שקוע במ"ט שער'י טומאה, זיי האבן געדארפט צו זיצן דארט פיר הונדערט יאר, דער קרעכץ פאר מער האט זיי ארויסגעשלעפט. דער קרעכץ וואס שרייט עס איז מיר ענג, איך וויל עפעס מער.

מיר האבן אויך די אפציע פון בעיתה און אחישנה, ג-ט ווארט אויף אונזער קרעכץ, א קרעכץ פאר מער - "השיבנו השם אליך ונשיבה".

באטייליגער און סתם אזוי שטערקערע מקשיבים. האט ער מיר געזאגט אן ענליכן נקודה ווי דעם אויבנדערמאנטע, חכמה האט א ווערט, מען קען דאס נישט ביליג פארקויפן. אז ס'קאסט נישט דעם צוהערער גארנישט דאן פארלירט עס די ווערט. דאן האב איך אים נישט וואס איבערצוגעבן. עס איז מיר ליבערשט צו האבן ווייניג מענטשן און שוואכערע פארשטייער, וואס האבן געמאכט אן אנשטערנגונג צו קומען, ענדערשט ווי צו האבן מער מענטשן וואס שארן זיך אריין ווייל עס איז זיי פונקט באקוועם יעצט. דא האב איך קונים און דא נישט.

[פארקירצט]

צוריק צום פינטל: אונטערשטע שורה איז אז דער שליסל פאר א ישועה אין סיי וועלכע הינזיכט, דער שליסל פאר חידוש אין סיי וועלכע הינזיכט, ליגט אינעם רצון פונעם מענטש. מען דארף ווילן, כדי צו קענען טרעפן, קענען באקומען. ווען מען צאלט פינף דאלער פאר א צייטונג, אן עפ, אדער מאנאטליכע תשלומים פאר א חברותא, פארן זשים, קאסט עס אים און ער וויל דערפון זען פירות. דאס מיינט אז ער וויל עס און דאס מאכט אים ווילן. 'תפילה עושה מחצה' - ווען א מענטש שרייט און בעט זיך פאר הילף, עס איז אים ענג און ער וויל זיך העלפן, דאס מיינט אז ער האט א וויזיע פון עפעס ברייטער, עפעס מער. דאס איז שוין א האלבע ישועה, אדער מער. עס איז שוין דא מיט וואס אים צו העלפן. ווי זאגט וואדי אלען "אכציג פראצענט פון סוקסעס איז זיך באווייזן". "Eighty percent of success is showing". אזא געדאנק.

אונזערע פארגייער, די אידן אין מצרים האבן געארבעט אן עבודת פרך א לאנגע צייט פאר די מצריים. קנעכט במלוא מובן המילה. מען האט זיי געפייניגט, גאשלאגן און דערשלאגן מיט ארבעט און שלעק, פיזיש און גייסטיש.

מען האט דעטראנקען זייערע קליינע פיצלעך און גענצליך צוגרינד געלייגט זייער מאראל, זיי אונטערדריקענדיג פאר א משך פון 210 יאר. ויהי בימים הרבים ההם נאך צוויי הונדערט יאר האט זיך ג-ט דערמאנט פון זיין בונד מיט די אבות, און זיין שבועה. וישמע אלקים את נאקתם ויזכור את בריתו.. וואו איז די בונד געווען ביז יעצט? וואס האט פלוצלינג יעצט פאסירט? וואס איז

פארוואס האבן די חרטומים נישט געקענט מאכן כנים?

אין דער וואך פון פרשת וארא תשס"ו האט „קרעמער“ אויף היידפארק געשטעלט א „פראגע פון דער וואך“. די לייענער האבן געענטפערט פון זכרון, און צום סוף האט ער אליין צוזאמגעשטעלט זיבן תירוצים פון רש"י, רמב"ן, ספורנו, חזקוני און דעת זקנים.

פון **קרעמער, התאחדות, ביהרמחן און אנדערע** • אלע תגובות; מגיה געווען

היידפארק • היימישע קרעטשמע • --- פרשת וארא --- • 22סטן-29סטן יאנואר 2006
<https://hydepark.sites.tab.bot/t/1774278.html#p-1774278>

ביהרמחן • 27סטן יאנואר 2006

איך האב געזען נעכטן אן אינטערעסאנטע דעה אין חזקוני, אז דאס וואס עס שטייט אין פסוק ויעשו כן החרטומים בלטיהם ולא יכלו, מיינט נישט אז זיי האבן נישט געקענט ברענגען כנים, זיי האבן באמת יא געקענט מאכן עס זאל קומען כנים, נאר דאס האבן זיי אפילו נישט פרובירט צו טון, ווייל דאס וואלט מען נישט דערקענט אז זיי האבן געברענגט כנים, ווייל די גאנצע ערד איז שוין ממילא געווען פיל מיט כנים, נאר זיי האבן פרובירט ארויסצונעמען די כנים עס זאל אוועקגיין, און אויף דעם זאגט דער פסוק ולא יכלו אז זיי האבן עס נישט געקענט אוועקנעמען, עיי"ש בדבריו.

קרעמער • 29סטן יאנואר 2006

תירוצים אויף דער שאלה פון דער וואך:

1. רש"י ברענגט דעם טעם ווייל א שד קען נישט געוועלטיגן אויף א באשעפעניש וואס איז קלענער ווי א גערשטל, דער טעם שטייט אין דער גמרא (סנהדרין 102:) און אין מדרש (שמות רבה י ז).

לויט דעם טעם האבן די כישוף-מאכער פרובירט "איינצוזאמלען" די לייז און זיי אהערברענגען, און אפילו דאס האבן זיי נישט געקענט, ווייל זיי האבן נישט קיין ווארט איבער אזעלכע קליינטשיגע באשעפענישן.

2. דער רמב"ן און ספורנו שרייבן אז זיי האבן יא געוואלט "באשאפן" לייז, און דערפאר איז עס זיי נישט געלונגען ווייל זיי קענען נישט באשאפן א זאך וואס זאל זיך באמת רירן.

איי, וויאזוי האבן זיי געקענט מאכן "צפרדעים"? זאגט דער ספורנו אז ביי די צפרדעים שטייט טאקע "ויעלו את

קרעמער • 22סטן יאנואר 2006

פראגע פון דער וואך:

די כישוף-מאכער פון מצרים האבן נישט געקענט נאכמאכן די דריטע מכה פון "כנים-לייז", פארוואס???

lrmcsel7 • 24סטן יאנואר 2006

אויב איך געדענג גיט. ווייל זיי האבן געדארפט די האלטן פיס אויף דער ערד אבער אזויווי די כנים האבן באדעקט די גאנצע ערד איז דאס נישט מעגליך געווען פאר זיי

התאחדות • 24סטן יאנואר 2006

לפי המונח בזכרוננו איז דאס ווייל כשוף מוז זיין אויף א זאך וואס איז גרעסער ווי א שעורה, און די כנים זענען קלענער ווי דאס.

קרעמער • 24סטן יאנואר 2006

אלו ואלו דא"ח, עי' ברש"י ובראשונים עוד הרבה טעמים

הצפרדעים", זיי האבן דאס געברענגט פון אנדערע פלעצער, אבער נישט באשאפן קיין נייע פרעש.

3. אין רמב"ן איז משמע אז עס איז דא נאך א טעם, ווייל ער שרייבט: ומה שלא יכלו החרטומים להוציא את הכנים, סיבה מאת ה' היתה להם, סכל עצתם ברצוננו, שהכל שלו והכל בידו עכ"ל, איז משמע אז דאס איז געווען א "חק בלי טעם", פשוט, השי"ת האט זיי געשטערט כדי צו ווייזן ווער עס איז בעל הבית אויף דער וועלט.

4. דער דעת זקנים ברענגט א מדרש אז וויבאלד די גאנצע ערד איז פארוואנדעלט געווארן אין לייז, האבן די כישוף מאכער נישט געקענט גארנישט אויפטאן, ווייל כישוף העלפט נאר ווען דער מכשף שטייט אויף דער ערד, אזוי ווי עס שטייט אין ירושלמי (חגיגה פ"ב ה"ב) אז די בחורים פון שמעון בן שטח האבן נאר געקענט געוואונען איבער די

מכשפות נאכדעם וואס זיי האבן זיי אויפגעהויבן פון דער ערד.

5. דער חזקוני שרייבט אן אינטערסאנטע טעם, ווייל די גאנצע ערד איז שוין פארוואנדעלט געווארן אין לייז, איז שוין נישט געבליבן קיין ערד פאר די פרישע לייז וואס די מכשפים האבן געוואלט מאכן.

6. נאך ברענגט דער חזקוני, אז די מכשפים האבן ניטאמאל פרובירט באשאפן נייע כנים, ווייל די גאנצע ערד איז דאך שוין געווען א שטיק לייז, דערפאר האבן זיי נאר פרובירט "אוועקצונעמען" די לייז, און דאס האבן זיי נישט געקענט.

7. דער חזקוני ברענגט נאך א פשט אויף "ולא יכלו", אז די מכשפים האבן זיך פשוט געשעמט צו באווייזן זייערע פנימ'ער איינער פארן צווייטן, זייענדיג פארנומען צו קראצן די לייז...

הלכה שמועס

שובבי"ם – פון וואנען קומט דער מנהג?

פרשת וארא איז די צווייטע פון די זעקס סדרות שובבי"ם. „ידען“ האט אין קאווע שטיבל געפרעגט פון ווען מען פאסט און מען טוט תשובה אין די וואכן, און וואס עס האט צו טון מיט גלות מצרים. די ענטפערס זענען געקומען אין תשע"ג, און א פולן מקור האט „והאיש משה“ צוגעלייגט זעקס יאר שפעטער.

פון ידען, שמעקעדיג, בן תמליון, והאיש משה און אנדערע • אויסגעקליבענע תגובות [פארקירצט]

קאווע שטיבל • תורה און מחשבה • „שובבי"ם" • 26סטן דעצעמבער 2012 – 30סטן דעצעמבער 2018
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/2622.html#p73093>

ידען • 26סטן דעצעמבער 2012

כאב זיך דערשראקן ווען כאמיק דערמאנט אז מע האלט שוין כמעט ביי שובבים, און אזוי ווי ביי עפעס א צדיק אדער ראש ישיבה איז אריין געקומען אין שיל אלול זמן און געשריגן איין ווארט "אלול" און יעדער האט באקומען פארכטן פון יום הדין, די זעלבע האבעך געלייגט נאר איין ווארט שובבים ווייל איך בין דערשראקן און ווער ציזיטערט פון די עבירות וואס סע ליגט אויף מיר.

כאב אויך געטראכט אז אפשר זאל מען לייגן דעם אשכול ביי מאחורי הפרגוד אבער אז דער הייליגער סאטמארער רבי זי"ע האט גערעט אזוי פיל וועגן דעם און די קינדער האבן נישט געוויסט וואס מע וויינט אזוי סאך ביי שלש סעודות אדער ווען איך בין געווען אן אינגעל מוצ"ש ביי די שובבים טעיפס

וואס איך האב טאקע נישט פארשטאנען וואס ער רעט ווייל סע נישט אזוי קלאר אן די קונטרס אבער בקיצור סע געווען אימפארשטענדלעך אבער זייער א התעוררות.

ווען האט זיך אנגעהויבן שובבים?

ווען איז עס געווארן אז הייליגע דערשראקענע זאך?

ביי וועמען איז עס אנגענימען? חסידים ליטווישע ספרדישע אדער יעדעם?

איך געדענק עפעס אז קריאה מעורר הזמן אז מע האט גארבעט אין מצרים און סע האט א שייכות צו מדת יסוד. נישט קלאר וואס סע מיינט. אפשר אז די אידן זענען נכשל געווארן? איך גלייב נישט. ווען מע ארבעט עבודת פרך און מע קלאפט און מע האקט די ביינער, האט מען קאפ צו דעם?

יואליש • 26סטן דעצעמבער 2012

מצרים ערוות הארץ, יוסף הוא המשביר (במדת היסוד), שהיו גדורים בעריות, מ"ט שערי טומאה, לאז פאר סאקמיר רב צו מאכן דעם שילוב מיט דער קריאה.

[פארקירצט]

הירשל ציג • 27סטן דעצעמבער 2012

ווען איז עס געווארן א גרויסע "זאך?" ביי וועלכע רבי האט זיך עס אנגעהויבן?

והאיש משה • 30סטן דעצעמבער 2018

אין כתבי אר"י (שער רוח הקודש תיקון כ"ז) ווערט עס געברענגט אז ס'איז א "מנהג קדום" בכל ישראל צו פאסטן און תשובה טון אין די טעג אויף חטא הידוע.

קריאה מעורר הזמן איז נישט ווייל די ר"ת פון די פרשיות איז שובבים, דאס איז בלויז א רמז (סימן בלשון הארי שם), דער עיקר איז ווייל על פי קבלה (עי' שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש א' וע"ע בדרושי פסח א' וב') זיינען די יודן נשתעבד געווארן צו די מצריים כדי מתקן זיין די חטא פון אדם הראשון וואס ער האט מוציא געווען לבטלה, אין די ק"ל שנים שפירש מאשתו לאחר שחטא בחטא עץ הדעת, וממילא יעצט ווען מ'ליינט אין דער תורה די פרשיות פון שעבוד וגאולה ממצרים, איז די קריאה מעורר דעם זמן און די תיקונים וואס זיינען דעמאלטס פארגעקומען.

שמעקעדיג • 26סטן דעצעמבער 2012

דער מקור איז פונעם אר"י הקדוש, טאקע צוליב הקריאה מעורר את הזמן, האט ער מגלה געווען אז אין די וואכן איז גרינגער צו מתקן זיין די חטאים, עס איז דער פאסיגער זמן. בעיקר איז עס אין אן עיבור יאר, שובבי"ם ת"ת, אבער אפילו אין געווענליכע יארן איז דער זמן מסוגל. אסאך חסיד'ישע ספרים זענען פול דערמיט.

בן תמליון • 26סטן דעצעמבער 2012

דוכט זיך די שלשלת בית סיגוט האבן איינגעפירט דעם שטארקן מצב פון שובבים אנדערע האבן עס נאכדעם איבערגענומען. ווייסט איינער אנדערש?

ידען • 26סטן דעצעמבער 2012

וואס מיינט די קריאה מעורר?
וואס האט עס מיט מצרים?
מן הסתם נישט ווייל מע האט געזינדיגט מיט דע חטא.

ענן כבד • 26סטן דעצעמבער 2012

ווי אזוי דען איז מען אנגעקומען דארט ביזן מ"ט שע"ט?

בן תמליון • 26סטן דעצעמבער 2012

וואס מיינט די קריאה מעורר?
וואס האט עס מיט מצרים?

מן הסתם נישט ווייל מע האט געזינדיגט מיט דע חטא. מעגליך דער ענין האט זיך גענומען טאקע ווייל די סדרות טראגן דעם ר"ת שובבי"ם ווי עס שטייט אין פסוק שובו בנים שובבים דערנאך האט מען עס שוין סומך געווען אויף דער קריאה מיט גלות מצרים וכו' ווי אויך די לאנגע ווינטער שלוש סעודות תורה פילט זיך טאקע פאסיק בו בזמן רעוא דרעוין דלית דינין דתקיפין. ווען דער עתיק יומין איז מיט אונז אויף איין טיש און די כלבין דחציפין האבן קיין שליטה. דעריבער בעטן מיר זיך טאקע: ישוה לון בנוקביהון, רבוננו של עולם לייג זיי די אלע אין זייערע לעכער. ויטמרון בגו כיפין, באהאלט זיי אינטער די שטיינער. ארי השתא במנחתא בחדותא דזעיר אנפין. יעצט אין אוונט איז די פרייד פונעם זעיר אנפין.

ותגלה ותראה מלכותו עלינו השתא בעגלא ובזמן קריב כאנפא נהירין בב"א

א ריזיגע סטאטוע פון פרעה – און זענען די מכות געווען נאטורליך?

אין מערץ 2017 האט מען אין קאיר אויסגעגראבן א ריזיגע סטאטוע, און מען האט געמיינט אז זי איז פון רעמסס דעם צווייטן. אין קאווע שטיבל איז דערפון געווארן א שמועס: וואו זענען די עדות'ן פון יציאת מצרים, וואס זאגן דער אבן עזרא, דער אברבנאל און דער ספורנו וועגן די מכות, און וויאזוי שטימט א ריזיגע סטאטוע מיטן מדרש אז פרעה איז געווען א קליינער?

פון **moshav zekeinim**, אישתישבי, נעגעל וואסער און אנדערע • אויסגעקליבענע תגובות [פארקירצט]

קאווע שטיבל • וויסנשאפט • „היסטאריש! ריזיגע סטאטוע פון פרעה רעמסס געטראפן אין מצרים“ • 10טן-16טן מערץ 2017
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/11369.html#p365222>

שבת אחים • 13טן מערץ 2017

זיי מסביר, ווער פונקטליך גלייבט נישט אין פרעה? אויף דעם איז דאך געבליבן עדות, אין מצרים איז געווען אסאך פרעה'ס-קעניגן, דעם לייקענט קיינער נישט ווייל די עגיפטער האבן געהאלטן רעקארדס און סאיז געבליבן עדות. יעצט איז די שאלה געוואנדן צו דיר און אלע גלייביגע, אויב האבן זיי געהאלטן רעקארדס און אראפגעשריבן אינטערסאנטע ערשיינונגען וואו איז די מעשה מיט די צען מכות? קריעת ים סוף? מתן תורה???

נישטא גארניקס! זעראו!.

שבת אחים • 10טן מערץ 2017

[פארקירצט]

מאיז נאכנישט זיכער אויב סאיז פון Ramses The Great דערווייל איז עס נאר א השערה, ער האט געלעבט B.C. 1279-1213.

פרייוויליג • 13טן מערץ 2017

וואס טוען די אלע כופרים ווי.. וואס גלייבן נישט אז עס איז געווען אזא זאך ווי פרעה, אפגערעדט יציאת מצרים?

אישתישבי • 13טן מערץ 2017

אך אין וויי אויב דיין אמונה איז באזירט אויף אזעלכע געפונונגען.

ווען דו וועסט טרעפן זעקס הונדערט רייט וועגאנער אין ים סוף, וואס ב.ד.וו. איז אויך נישט זיכער ווי דאס איז, קען מען רעדן.

moshav zekeinim • 13טן מערץ 2017

ווי ווילסטו עדות אויף מתן תורה, עס איז דאך געווען פארשטיפט אין אן אומבאוויסטער מדבר.

און ווי קען מען ערווארטן איבערבלייבענישן פון די וואנדערונגען ווען געגעסן און געטרונקען האט מען בלויז פון איבערנאטורליכע קראפט, און לויט חז"ל אז די וואלקענס האבן אפגעווישט בערגלעך (ווייל עס האט נישט געקענט אונטערהייבן די אידן) האט עס מסתם אפגעווישט אלע איבערבלייבענישן.

און באשר עשר מכות, אוודאי איז פארהאן עדות, עס איז פארהאן די באקאנטע פאפיראסן וואס שילדערן כאאס אין מצרים דם ואש ותמרות עשן.

און וועגן קריעת ים סוף, שמחה יאקאבאוויטש טענה'ט אז דער ים סוף וואס אידן זענען דורך בחרבה איז בכלל נישט דער סואיץ גאלף פונעם רויטן ים, נאר א טיילווייזער אזערע ביי דער רצועה צווישן דעם רויטן און אטלאנטישן ים, אמאל איז עס פיל און אמאל ליידיג. ווען די אידן זענען אנטלאפן פון די מצריים האט דאס ביסל וואסער אין דער אזערע געארבעט לטובת בני ישראל און לרעת המצריים.

גראף • 13טן מערץ 2017

איך האב אמאל געזען א טיווי שאו אויף יציאת מצרים און עשר מכות מיט קריעת ים סוף און דער אטיעסט פראפעסער האט געהאט אלע מין תירוצים פארוואס - אויב עס איז געשען איז עס אלס נאטירליך עפ"ל. אזוינע שטותים אז איך ווייס נישט פארוואס ער האט עס פראבירט צו פארענטפערן.

moshav zekeinim • 13טן מערץ 2017

אוודאי איז עשר מכות געווען נאטורליך, דער אבן עזרא זאגט עס קלאר אין חומש, אויך דער אברבנאל האט א גאנצער מהלך וויאזוי אלע מכות זענען געווען נאטורליך. וואס איז דען מכת ארבה אויב נישט נאטורליך?!

נעגעל וואסער • 13טן מערץ 2017

אין רמב"ם פ"ח מה' יסודי התורה שמועסט טאקע אויס אז די יודן האבן נישט געגלייבט אין משה מכה די אלע נסים אין מצרים, ווייל המאמין בנסים יש בלבם דופי. די עיקר אמונה איז מכה וואס עייניגן ראינו ולא זר ווי הקב"ה רעדט פה אל פה צו משה, ווי עס שטייט אין פסוק וגם כך יאמינו לעולם. עיי"ש.

(נאר אינטערעסאנט צו אנמערקן אז די וואס האבן נישט געגלייבט דערין איז נאר געווען מכה אז ס'וואלט געקענט זיין כישוף, אז ס'זאל קענען זיין טבע דאס איז זיי נישט בייגעפאלן .)

איינמאל ס'נתברר געווארן ביי מתן תורה אנכי ה' אלוהיך וגו' איז דאס א ראייה למפרע אויף אלע נסים אין מצרים איז געווען נסים פונעם אייבערשטן, אין אויף דעם מאכן מיר אונז די אלע זאכן זכר ליציאת מצרים, צו תמיד געדענקען אז יש מנהיג לבירה וואס פירט זיך זיין ווערטשאפט ואית דין ואית דיין. וכמו שהאריך ברמב"ן פ' בא. ס'וועט אייביג זיין וואס גלייבן נישט, ווי דער רמב"ן שרייבט לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע וכופר וכו'. אין א זמן פון א מבול פון כפירה דארף מען זיך מער מחזק זיין, אין טאקע איבערגעבן צו די קינדער ווייטער די ריכטיגע השקפה.

ליטוואק פון בודאפעסט • 13טן מערץ 2017

דער אבן עזרא טייטשט די מכות פונקט ווי דער מלמד אבן חדר, מער ווייניגער. ער האט גארנישט קיין נאטורליכע וועג מסביר צו זיין וויאזוי וואסער ווערט בלוט. אפשר וועלן אנדערע זאגן אז נשתנו הטבעים.

סתם אזוי, די 'נאטורליכע' פשט איז אוממעגליך און נעריש. היסטאריא איז אייביג געשריבן דורך די וואס האבן געזיגט. די מצריים האבן דורות לאנג געליטן פון זייער דורכפאל און זענען נישט געווען גערעכענט אלס עפעס א וויכטיגע פאלק. זיי האלטן דאך נישט ביים אראפ שרייבן זייער פעלערס.

moshav zekeinim • 13טן מערץ 2017

דער אבן עזרא זאגט טאקע נישט דירעקט אז די מכות זענען געווען נאטורליך, ער דערמאנט אבער ביי עטליכע מכות אז בדומה צו דער מכה קען פאסירן דורך פגעי הטבע, צ.ב.ש. ביי חושך דערמאנט ער אז בדומה לזה זען די שיפס מאטראזן א געדעכטער וואלקן אין ים וואס פארפינסטערט דעם ארום פאר א וויילע. ביי דעם מן ווארפט ער טאקע שפיון קעגן חייוי הבלכי וואס וויל ראציאנאליזירן די מן. דער אברבנאל קומט אבער יא מיט א ראציאנאלער מאדעל פאר די מכות. דם ביי אים איז דאכט זיך פון א פיש מלחמה וואס האט פארבלוטיגט און פארפעסטעט די וואסער ביז אלע פיש זענען געשטארבן און די וואסער פרעז זענען ארויס געשפרינגען פון דארטן און געשטארבן אינדרויסן אנמאכנדיג אן עיפוש וואס האט געברענגט לייז, בהמות עפעדימעס, די טויטע בהמות האבן אנגעברענגט מאסקיטן און פארשידענע

גראף • 13טן מערץ 2017

@מושב זקנים אודאי קען די מכות געשען נאטירליך.. אבער אז עס זאל געשען איינס נאך דער צווייטער נאנסטאפ איז נישט מסתבר אז ס'איז געשען פון זיך "נאטירלעך".

moshav zekeinim • 13טן מערץ 2017

עס איז קלאר אז די ראציאנאלע מהלכים איז זייער נישט היימיש און נישט אויסגעהאלטן מיט דער כוונת הכתוב, ווייל ע"פ פשטות הכתוב האבן דא געדארפט פאסירן מורא'דיגע ניסים וואס וועט זיין דער סימבאל פון סאמנסטע מעשה ניסים לדורות. מען זעט אז משה האט ע"י כוח הנבואה אלעס פאראויס געזאגט, און דווקא דורך פארשידענע פעולות און תנועות זענען די דיזעסטערס געשען, הכלל עס איז קלאר אז דער רצון פונעם כותב התורה איז אז מיר זאלן זען די זאכן פון איבערנאטורליכע ברילן. די ראציאנאליסטן זענען אבער געבליבן סטאק מיט דער תורה ומצוות אדער גאר זיך פארליבט דערין זעענדיג דערין א מעגליכקייט דאס צו ניצן פאר פילאזאפישע אידעעס, האבן זיי פראבירט צו ראציאנאליזן די מעשה ניסים.

אישתישבי • 13טן מערץ 2017

מען טענה'ט אויף די מכות, דאס איז דער קלענסטער נס קעגן דער פשוטער נס, וואס ווערט אפילו נישט דערמאנט אלץ נס, דאס אז זעקס הונדערט טויזענט מענטשן גייען צוזאמען, פינף אברעסט (אין דער ברייט), איז די שורה ווי לאנג? רעכענט אליין, גיבט יעדעם איינעם דריי פיס, עס שטייט נישט אז מען איז געגאנגען ווי מען טאנצט מיט די הענט אויף יענעם פלייצע, 375 טויזענט פיס, א חשבון פין בערך 70 מייל, און ווען איינער דארף קטנ'ן, און דער עולם גייט ווייטער, מען קען דען אזוי גיין? פשוט די לגיסטיק וויאזוי דאס זאל ארבעטן איז שטארק נישט בטבע.

מען קען מוסיף זיין קשיות. כהנה וכהנה, אבער עס מאכט נישט אויס, די אלע ענינים די מכות מיט דער גאנצער מעשה, אפילו מען זאל קענען מסביר זיין אפאר מכות בטבע מאכט עס נישט גרינגער צו גלייבן אז די מעשה איז אמאל געשען דברים ככתבן.

[פארקירצט]

חיות נבלות פרעסער, און פון דארטן צו מענטשליכע פאקן. עין שם ותמצא מה שתמצא.

דער ספורנו דאכט זיך זאגט אז מכת דם איז נישט עכטע בלוט, נאר א רויטער קאליר. בלעטער ארום דער מקראות גדולות און דו וועסט טרעפן א סך אינטרעסאנטע פירושים אויף די מכות. נאטורליך ווייסט מען היינט אז אלע צען מכות קען זיין יתכן בדרך הטבע. עס מאכט זיך אמאל אז א טייך טוישט קאליר, אמאל צו גרין אמאל צו געל און אמאל צו בלוט רויט. ניצן א אחד יוצא מגוגל שלך און דו וועסט זען אומצאליגע בילדער פון אזעלעכע אינצידענטן.

חושך געשעט ווען א וואלקאן בארג ברעכט אויס, די אש שטויב קען אמאל פארפינסטערן א שטח גרויס ווי א קאנטינענט. דער צמח דוד ברענגט פון די ספרי העמים אז איינע פון די גרויסע מלכים האט אמאל פארלוירן א מלחמה צוליב א פלוצלינגדיגער פינסטערניש וואס האט פארפינסטערט זיין לאנד פאר עטליכע טעג. אמאל האט מען געמיינט אז דאס נעמט זיך פון די מזלות אדער געטער אדער געטליכע כוחות, היינט ווייסט מען אז די זאכן פאסירן דורך א וואלקאן בארג. שמחה יאקאבאוויטש ווייזט אויף אז בימי יציאת מצרים האט א מעכטיגער וואלקאנא אויסגעבראכן אינעם קראטישן אינזל דרום גריכנלאנד.

פון דא גייט מען צו מכת בכורות אויף וואס יאקאבאוויטש טענה'ט (געהערט מפה קדשו) אז עס מאכט זיך אמאל אין יענע געגנטער אז א געדעכטער גאז קומט ארויס פון דער ערד און שוועבט בערך א פיס העכער די ערד, די מצרישע בכורות אין מצרים פלעגן אין יענע צייטן שלאפן אינווייניג אויף דער ערד כאות כבוד (די יונגערע פלעגן שלאפן אינדרויסן אויף די דעכער).

דו זאגסט אז מצרים איז שפעטער געווען שוואך, איך ווייס נישט פונקטליך וואס דו ווילסט מיט דעם ארויס ברענגען, אבער זיי וויסן אז עגיפטן איז שטענדיג געבליבן א סופער מאכט עד היום הזה כמעט אן הפסק, פון די צייטן פון שישק און נכו, דורך די תלמיים ביז די מאמעלוכן. אפילו ווען עס איז געווען אונטער אנדערע קולטורן און רעדזשימען איז דער מצרישע אידענטיפיקאציע און נאציאנאלער סיסטעם קיינמאל נישט אפגעשוואכט געווארן. כמעט נישטא נאך א לאנד וואס האט פארמאגט אזא לאנגער איבערלעבונגס היסטאריע

moshav zekeinim • 14טן מערץ 2017

דער מהר"ל האט א גאנצער ביאור אז דער מדרש רעדט איבערן מהות פון פרעה און נישט איבערן פיזישן געשטעל, ווייל צי קען דען זיין יתכן א מענטש אן אמה הויעך און אן אמה ברייט?

[פארקירצט]

נעגעל וואסער • 16טן מערץ 2017

מ'קען שוין טוישן די קעפל, ס'שטעלט זיך אויס אז די סטאטוע איז נישט פון פרעה רעמסס, נאר פון א צווייטע מלך וואס האט געלעבט מיט ארום 600 יאר שפעטער, זיין נאמען איז אריינגעקריצט אינעם שטיין.

שמעקעדיג • 14טן מערץ 2017

[פארקירצט]

לענינינו, כ'האב א שטיקל שאלה. לויט'ן מדרש איז פרעה געווען א פיצי מידזשעט. שטימט עס מיט דער געפינענער סטאטוע?

טמיר • 14טן מערץ 2017

וואס האסטו געוואלט? ער זאל מאכן א פיצי סטאטוע, עס וועט עס נישט ברענגען קיין כבוד

דער באבא סאלי – רבי ישראל אבוחצירא

ד' שבט – דעם קומענדיגן דינסטאג – איז די יארצייט פונעם באבא סאלי. אויף דער קרעטשמע האט „יאהאן“ אין תשע"ז געשריבן א קורצע שילדערונג פון זיין לעבן, מיט צוויי מעשיות; „איבערלעבער“ האט צוגעלייגט א תיקון.

פון יאהאן, איבערלעבער • מגיה געווען

דער קרעטשמע • ארז'י הלבנון • „רבי ישראל אבוחצירא, באבא סאלי“ זי"ע – ד' שבט תשמ"ד • 27סטן-29סטן יאנואר 2017
<https://kretchme.sites.tab.bot/t/634.html#p8948>

זיין קבר איז אין שטאט נתיבות און עס איז באקאנט אלס א תל תלפיות שהכל פונים שם. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

יאהאן • 27סטן יאנואר 2017

א היימישער איד פון ניו יארק וואס איז געווען נאנט ביי באבא סאלי זי"ע פארציילט אז עטליכע טאג פאר באבא סאלי איז נפטר געווארן איז דער איד געווען באזוכן ביי אים, און באבא סאלי איז געווען זייער צוטראגן און געוויינט אן אויפהער, פארפירענדיג אז ס'איז דא א שרעקליכע גזר דין, ער האט נישט פארשטאנען פונקטליך וואס ער מיינט און וואס ער זאגט, אבער מען האט געהאלטן אין איין הערן פון אים די ווערטער אז ער בעט אז "נאר 4 זאלן גיין און נישט מער".

נאך עטליכע טעג אויפן וועג אהיים פון זיין לוי' איז געשען די שרעקליכע עקסידענט וואס האט יעדן אויפגעשוידערט, אין וועלכע 4 מענטשן זענען טראגיש אומגעקומען רח"ל, אבער עטליכע זענען יא געראטעוועט געווארן, האט ער דעמאלטס פארשטאנען אויף וואס דער צדיק האט איינגעריסן, ויהי לפלא.

איבערלעבער • 29סטן יאנואר 2017

זיין ר' מאיר איז נאך נפטר געווארן בחייו. די 'מנהיגות' האט ער נישט איבערגעלאזט פאר קיינעם. ער האט עס אליין אויך נישט געהאט. אויף דער באבא'ריי האט ער ממשיכים לרוב.

יאהאן • 27סטן יאנואר 2017

ד' שבט געפאלט אויס די יארצייט פון דעם איש קדוש ומלאך אלוקי מרן רבי ישראל אבוחצירא, וואס ווערט אנגערופן דער "באבא סאלי" זי"ע. עס לאזט שווער גלויבן אין אז מיט 30 יאר צוריק האט געלעבט אזא הייליגער מאן צווישן אונז וואס זיינע אויגן האבן געזען פון איין עק וועלט ביז צום אנדערן. אויסער זיין גרויס קדושה איז ער אויך געווען א גאון מופלג בתורה ובקי נפלא בכל מכמני התורה. דער באבא סאלי איז געבוירן אין מאראקא, און נאך דער פטירה פון זיין פאטער רבי מסעוד האט ער איבערגענומען דאס רבנות אין שטאט ריסאני.

ער איז ארויף קיין ארץ ישראל אין יאר תשכ"ב לפ"ק און זיך באזעצט אין שטאט נתיבות. עס ווערט דערציילט אז זייענדיג אויפן שיף קיין ארץ ישראל האבן די וואסערן אנגעהויבן שטורעמען און עס האט געדראגט אומצואווארפן דעם שיף. א טומל האט אויסגעבראכן צווישן די פאסענדזשירן און זעענדיג דעם הייליגן מאן וואס געפינט זיך צווישן זיי האבן זיי אים געבעטן ער זאל עפעס טון כדי צו ראטעווען דעם מצב. דער הייליגער באבא סאלי האט ארויסגענומען פון זיין באגאדזש א בעכער וואס ער האט געהאט בירושה פון זיין זיידע דער אביר יעקב, ער האט דערין אריינגעגאסן וויין און געזיפט אביסל דערפון, דאן האט ער אריינגעגאסן דאס איבעריגע אין וואסער אריין, און וואונדער איבער וואונדער די וואסערן האבן זיך אפגעשטילט, און מען האט פארגעזעצט די רייע אומגעשטערט.

נאך זיין פטירה ד' שבט תשמ"ד לפ"ק האט זיין זון ברא כרעיה דאבוהא רבי מאיר זי"ע איבערגענומען די מנהיגות.

א מצרי פארלאנגט קאמפענסאציע פאר די עשר מכות

אין 2014 האט אן עגיפטישער קאלומניסט פארלאנגט אז די אידן זאלן באצאלן פאר די צען מכות. „יואליש“ האט עס איבערגעגעבן אין קאווע שטיבל, און די לייענער האבן זיך גענומען צו די טענות.

פון יואליש, מאטי, פליקער, דריידל און אנדערע • אויסגעקליבענע תגובות [פארקירצט]

קאווע שטיבל • אידישע און אלגעמיינע נייעס • „מצרי פארלאנגט קאמפענסאציע פאר די עשר מכות“ • 30סטן מערץ – 3טן אפריל 2014
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/6186.html#p193400>

יואליש • 30סטן מערץ 2014

אויך זאל ער זיך שטעלן אין ליינ: לעתיד לבא, ווען די באבוב ד"ת איז פארטיג, וועלן מיר זיך זארגן איבער דעם. דערווייל זענען די בתי דינים זייער פארנומען.

מאטי • 30סטן מערץ 2014

אויב ער פארשטייט אז אויפן שקלאפן ארבייט איז נאר פרעה שולדיג און נישט דאס פאלק. וואלט ער געדארפט פארשטיין אז אויף די מכות איז אויך נאר גאט שולדיג און נישט די שקלאפן.

יואליש • 30סטן מערץ 2014

אצבע אלהים הוא. וע"ד זה אפשר לפרש דאס ווערטעל "בחינם באקומט מען כינם." צוליב מכות כינם איז די מצריים יצאו חינם אין כסף. (הגדה של פסח, יואליש תשע"ד).

פליקער • 30סטן מערץ 2014

וואס זענען מיר שילדיג אינדע מכות וואס הקב"ה האט אויף זיי געגעבן, אויך האבן מיר געפינען די ביזה ביים ים, עס האט נישט געהאט קיין זין ציריק ציגעבן ווייל זיי זענען געווען דערטראנקען, על כן וואס זענען מיר שילדיג אז אינזערע עלטערן האבן זיך פארטשעפעט מיט זייערע עלטערן, אויך קימט אינז דען נישט גארנישט פארן ארבייטן עבודת פרך פארן מיצריש פאלק, אזוי ווי די גמרא ברעינגט שוין אזא טענה מיט איין מצרי. עניוועי איך בין רעדי פאר א פייט

יואליש • 30סטן מערץ 2014

אין דער עגיפטישער טאג-צייטונג אל-יאמי אל-יאסי שרייבט קאלומניסט אחמאד אל-גאמלי אז די אידן ברויכן ווערן אנגעקלאגט צו באצאלן קאמפענסאציע פאר דעם פיזישן, פסיכאלאגישן און פינאנציעלן שאדן וואס די צען מכות האבן אנגעברענגט אויף דעם מצרי'שן פאלק.

פילייכט אין א פארויך צו אויסמיידן גביהא בן פסיסא'ס לעגאלע ארגומענט אז די מצריים זענען גאר די וואס זענען שולדיג פאר די אידן פאר די שקלאפן ארבייט, טענה'ט דער שרייבער אז פרעה איז שולדיג אויף די אידן'ס ליידין פון קענטשאפט, נישט דאס פאלק. און דאס פאלק האט נישט פארדינט די קאנסקווענצן פאר פרעה'ס אומרעכט.

אויך פארלאנגט אל-גאמלי אז די ווערטפולע נדבת המשכן זאל אומגעקערט ווערן צו די מצריים, ווארום פון וואו האבן די אידן געהאט די אלע ווערטפולע מאטריאלן אין א נאקעטע מדבר? בהכרח קומט דאס פון די מצריים. ס'איז נישט קלאר אויב די אנקלאגע וועט פארלאנגען רעסטיטוציע אויך אויף דעם תחש.

דער שרייבער רופט מ'זאל ניצן אלע "לעגאלע מיטלען." ס'איז ערווארטעט ער שיקן א הזמנה לד"ת צו התאחדות.

פישלע העררינג • 30סטן מערץ 2014

קודם וועלן אפאר לויערס מאכן א פאר גרייצער, וואס איז סתם אזוי א דבר טוב.

והשנית, זאל ער קודם אויפווייזן - הביאו ספרי יחוסים - אז ער איז טאקע אן אפשטאמיגע פון יענע מצריים. בא נבוכדנאצר ובלבל את כל העולם כולו.

יאיר • 31סטן מערץ 2014

דאס וועסטו לאזן די אייניקלעך פון די געטשקעס.

אברעמעל • 1טן אפריל 2014

די דין תורה קומט אויך פאר נאך אפריל פאאל?

גאנצל • 3טן אפריל 2014אינטערסאנט די מצריים גלייבן דערין און געוויסע אידן ווילן
עס פארלייקענען.....**פלעין יודיש • 30סטן מערץ 2014**

און וואס איז מיט מדינת'נען???

זיי זיצן זיך אזוי שטיל אין ווינקעל

פארוואס קלאגן זיי אינז נישט אן פארן הרגענען זייער נביא
בלעם'ען???**דריידל • 30סטן מערץ 2014**אלץ אן אייניקל פון זיידע תרח וויל איך קלאגן אייניקלעך
פון אברהם אבינו פאר'ן צוברעכן די געטשקעס**היסטאריע**

היינט מיט . . . יאר צוריק

וואס האט מען געשריבן אויף די פארוםס אויף דעם זעלבן טאג, דעם 7טן יאנואר, אין פריערדיגע יארן? א געדאנק וועגן דער פאעזיע פון חז"ל'ס דרשות, און יציאת מצרים ווי די היימישע צייטונגען וואלטן עס באריכטעט.

דרשות חז"ל – ווי פאעזיע

מוח שליט • קאווע שטיבל • תורה און מחשבה • 7טן יאנואר 2013

[פארקירצט]

בנוגע חז"ל, קען איך זאגן אז ווען איך לערן א דרש זע איך טיפע אין זיסע נואנסעס nuances וואס מען קען ממש צושפרינגען ווי שיין זיי האבן אפגעטייטשט א פסוק.

במחילה מכבודך, איך זע דא ווייטער א כלליותדיגער נקודה.

מען האט געלערנט א אידישקייט בדרגת כיתה א', רוב מענטשן בלייבן ביי דעם לעוועל, אין וועגן דעם איז דאס די סטענדערד לעוועל. די מיעוט וואס טראכטן אמתדיגער אין טיפער, ד.ה. די וואס האבן נישט קיין מורא צו פרעגן אויף זאכן וואס שטימען נישט, זען דעם טעות פין די כיתה א' לעוועל. יעצט האט מען די ברירה צו טראכטן לעוועל 2 אדער 3 אין 4 אין אזוי ווייטער. אדער קען מען זיך אפשטעלן אין גיסן פעך אין שוועבל אויף כיתה א' לעוועל. אמת, דער וואס גיסט פעך אין שוועבל אויף כיתה א' לעוועל איז גערעכט, אבער אנשטאט זיך רעגן, קענסטו דאך פשוט זיך ארויפריקן א לעוועל צוויי.

פארוואס ביי סתם פאעטרי פארשטייט אז מען קען זיך מעמיק זיין וואס דער פאעט האט געמיינט מיטן שטעלן די געוויסע ווערטער צוזאמען א.א.וו., אבער ביי דער תורה וואס יעדע ווארט איז הערליכע פאעטרי, דארט מוז מען דוקא לערנען פשוט פשוט?

ביסט אוודאי מסכים אז איינער מיט אביסל א פאעטישער שפראך אין וועט וועלן דערציילן אז דער קעניג האט אנגעהויבן נייע גזירות אין האט פארגעסן פין זיין פריינט יוסף, וועט אוודאי נישט זאגן דעם פשוטן וועג אז והמלך גזר גזירות חדשות ושכח מידידו יוסף. ער וועט דוקא זאגן ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף.

איך ווייס נישט, וואס טראכסטו?

אגב, איך טראכט יעצט אז די שיינקייט פין פאעטרי איז טאקע דאס אז מען כאפט וואס איז די נקודה essence פין די ווערטער. ד.ה. א מלך חדש ממש איז בנוגע לענינינו דאס זעלבע ווי א מלך שנתחדשו גזירותיו. מען איז נישט סטאק אין דער טריוויאליטי triviality פין די ווערטער, נאר מען כאפט די נקודה. ווען מען וויל זאגן אז א מענטש האט זיך אינגאנצן געטוישט קען מען עס זאגן פשוט. דער מענטש האט זיך אינגאנצן געטוישט. אבער מען קען עס אויך זאגן דער איז געווארן א נייע מענטש. דאס איז סאך שענער ווייל מען האט אפגעטייטשט אז די נקודה פין א נייע מענטש איז דאס אז ער האט גאנץ אנדערע תכונות ווי דער אלטער מענטש.

<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/2713.html>

יציאת מצרים נוסח דער בלאט

גדליה, איסר האטלקי, שמעון וואלף, אדונינו • קאווע שטיבל • העמק דבר • 7טן יאנואר 2019

כ'ויל פרעגן אן אינטערסאנטע שאלה. לו יצויר אז דער בלאט, אדער דער איד, וואלט עקזיסטירט ביי יציאת מצרים, ווי אזוי וואלט עס געווארן באריכטעט אינערהאלב די שפאלטענעס פין די צייטונג? וויזוי וואלט זיך די העדליין געלייענט?

למשל:

עגיפטן - כ"ק מרן הג"ה רשכבה"ג כל רז לא אניס ליה איש האלקים משה רבינו שליט"א האט אפגעשטאטעט א באזוך ביי פרעה יר"ה אין האט זאפארט פארלאנגט מ'זאל אומבאדינגט פארדאנען דאס יודישע פאלק.

פרעה האט זיך שארף אנטגעזאגט פון מיטארבעטן מיט כ"ק מרן איש האלקים שליט"א כאטש איטליכע הועכראנגיגע סענאטארן - און צוגאב צו געוועזענע אויטרני זשענערעלס - האבן אונטערגעשריבן א פעטיציע אז די יודן זענען באהאנדעלט געווארן אומיושר'דיג.

פרעה האט פארלאנגט צו מאכן אן אינוועסטיגעשען מ'זאל דערגיין ווער איז דער ג-ט אהי' אשר אהי', וועלכע ספעציליזירט זיך אין מאכן פון שטעקענעס שלענג אין פון שלענג שטעקענעס, און ער האט געוואלט מ'זאל אפירזוכן אין די ביכער די רעקארדס פין יענע ג-ט, אבער די עף בי איי הויפט האט ריזיינט, מורא האבענדיג זיך צו פארטשעפן מיט דעם אלמעכטיגן יודישן ג-ט.

נא רבותי העלפטסט מיך צו.

איסר האטלקי

דער איד:

כלל ישראל ערציערט פון כלומרשטע 'ניסים' דורכגעפירט דורך גייסטישער פירער פון עגיפטן 'משה בן עמרם' פיתום: שלומי אמוני ישראל לאזן זיך נישט נארן פון דער שענדליכער התגרות באומות וואס איז פארגעקומען קעגן דעם מלכות של חסד און אוהב ישראל פרעה יר"ה...

שמעון וואלף

דער בלאט:

יחידים המשתלטים על הציבור ווערן פארשריגן ארויסקומענדיג פון פרעה'ס אפיס.

אדונינו

„דער איד“

פרייטאג פר' בא תתמ"ח

גושן: א גרופע חרטומים האבן אויסגעפונען אז די שעדליכע כנים פלו, איז אפגעהאלטן געווארן אין אונזער געגנט, נאר א דאנק די וואקסינען.

צוער: די לוויית פון די בכורים, וועלן ארויסגיין פונעם אלטן טעמפל, צום נייען בית החיים, אויספירליכע אפשאצונגען וועלן נאכפאלגן.

רעמסס: כלל ישראל פאלגט נאך מיט אנגסט די גאולה באוועגונג, דורך די יונגען מיט די בני לוי, שלומי אמוני ישראל האלטן זיך פעלזן פעסט, און זענען גרייט צו שטארבן ביים חושך עקה"ש, ווי איידער נעמען די גאולה פאר דער צייט.

נילוס יארד: עס וועט פארקומען א מאסיוון גענעראל פארזאמלונג, לאור די לעצטע געשעענישן אינעם גיגאנטישן "נילוס 2 קאמפלעקס" ווי עס וועט אויפטרעטן מו"ה קרח בן יצהר הי"ו, שירה וזמרה דורך: דתן, אבירם, און, און די עירוב רב כאר, די מעמד פארשפרעכט צו זיין די געשפרעך פון טאג.

כנען: א מלחמה האט אויסגעבראכן צווישן די אמורים און די פריזים, איבער די גרעניצן פון תרכ"ז, די יבוסים פאדערן א געניצליכן שאט דאן ביז מען שטעלט נישט צוריק די וואנט צווישן די חתים און די גרגשים, וואס מיז און וועט ווערן באצאלט דורך די חיונים.

עבר הירדן: א סאמיט ווערט געפלאנט צווישן די א"ג פארטרעטערס פון כלל ישראל, און די פארשטייער פון אדום, איבער א מעגליכקייט אויף שלום, די אקט ווערט שטארק פארדאמט, א פראטעסט וועט פארקומען פארנט פונעם געצעלט פון יהושע בן נון (מקום חותם הזקנים).

<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/12852.html>

יארצייטן פון דער וואך

כ"ח טבת – ה' שבט. די רשימה איז צוזאמגעשטעלט געווארן אויף היידפארק אין תשס"ד (יאנואר 2004), ווען די טעג זענען אויסגעפאלן אויף די זעלבע טעג פון דער וואך ווי היינאר.

פון כינר

היידפארק • חסידישע נייעס • „הילולא דצדקיא“ • 20סטן און 26סטן יאנואר 2004
<https://hydepark.sites.tab.bot/t/588466.html#p6430173>

זונטאג, ב' שבט • 10טן יאנואר

- הרה"ק ר' מנחם מענדל ב"ר אברהם זי"ע אב"ד ניקלסבורג (בעמח"ס שו"ת צ"צ) • תכ"א
- הרה"ק ר' משולם זוסיא מהאניפולי ב"ר אליעזר ליפמן זי"ע (בעמח"ס מנורת זהב) • תקס"ס
- הרה"ק ר' שמחה בונם קאליש מאטוועק ב"ר מנחם מענדל מווארקא זי"ע • תרס"ז
- הגאון ר' מנצור ב"ר יעקב בן שמעון זצ"ל • תשנ"ח

מאנטאג, ג' שבט • 11טן יאנואר

- הרה"ק ר' יוסף ב"ר מרדכי גרשון כ"ץ זי"ע (בעמח"ס שארית יוסף, גיס הרמ"א) • שנ"א
- הרה"ק ר' יוסף ב"ר מנחם מאמשינוב זי"ע • תרס"ו

דינסטאג, ד' שבט • 12טן יאנואר

- הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב ב"ר יעקב זי"ע • תקס"ז
- הרה"ק ר' אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן כ"ץ מקאליסק זי"ע • תק"ע
- המקובל ר' ישראל ב"ר מסעוד אבוחצירא זי"ע ה"באבא סאלי" מנתיבות • תשד"מ

מיטוואך, ה' שבט • 13טן יאנואר

- הרה"ק ר' חיים צאנזער מחכמי בראד ב"ר נחום זי"ע • תק"מ
- הרה"ק ר' יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי אלטר מגור זי"ע (בעמח"ס שפת אמת) • תרס"ה
- הגאון ר' שלמה זלמן ב"ר ישראל חיים פרידמן זצ"ל אב"ד ראחוב לוגאנו • תש"מ

דאנערשטאג, כ"ח טבת • 7טן יאנואר

- הרה"ק ר' נפתלי מליטוביסק ב"ר ישכר דוב בעריש זי"ע • תרנ"א

פרייטאג, כ"ט טבת • 8טן יאנואר

- הרה"ק ר' נח שמואל ליפשיץ (תלמיד החוזה מלובלין) אב"ד טורבין וברעזין ב"ר יהודה לייב זי"ע (בעמח"ס זר זהב) • תקצ"ב
- הגאון ר' נתן ב"ר מרדכי אדלר (השני) זצ"ל מלונדון (בעמח"ס נתינה לגר) • תר"ן
- הרה"ק ר' משה יהושע יהודה לייב דיסקין אב"ד בריסק ב"ר בנימין זי"ע • תרנ"ח
- הרה"ק ר' ירחמיאל ישראל יצחק ב"ר יחיאל מאלכסנדר זי"ע (בעמח"ס ישמח ישראל) • תר"ע
- הגאון ר' מאיר ב"ר בן ציון הלוי חדש זצ"ל מנהל רוחני של ישיבות חברון עטרת ישראל ואור אלחנן • תשמ"ט
- הגאון ר' אשר אנשיל ב"ר שמואל דוד קרויז מראצפערט זצ"ל • תשנ"ז

שבת קודש, א' שבט (ראש חודש) • 9טן יאנואר

- הרה"ק ר' אברהם משולם זלמן אב"ד אוסטראה ב"ר צבי אשכנזי (החכם צבי) זי"ע • תקל"ז
- הרה"ק ר' נתן נטע מחעלם ב"ר אברהם ברוידא זי"ע (בעמח"ס נטע שעשועים) • תקע"ב
- הגאון ר' אלעזר לאזי ב"ר יוסף ברלין מהמבורג זצ"ל (בעמח"ס משנת (ד)ר' אל(י)עזר) • תקע"ד
- הרה"ק ר' משה שיק ב"ר יוסף זי"ע (המהר"ם שי"ק) • תרל"ט
- הרה"ק ר' משה יחיאל ב"ר אברהם שלמה הלוי מאו"ורוב זי"ע (בעמח"ס אש דת ובאר משה) • תשל"א
- הגאון ר' אברהם יהודה ב"ר יעקב פרבשטיין זצ"ל ראש ישיבת כנסת ישראל חברון • תשנ"ז
- הגאון ר' בנימין ב"ר אריה מרדכי לייבוש רבינוביץ זצ"ל דומ"ץ ירושלים (בעמח"ס משכנות הרועים) • תשס"ב

פערל פון די ארכיוון

א וואלפיש פאר פרעה'ן, א קראקאדיל אין די צפרדעים, און וואס עס מיינט „ערל שפתים“.

„ויהי לתנין“ – א וואלפיש פאר פרעה'ן?

חתן בחור:

קוק וואס מיינעלעטער עלטער זיידע רש"י הקדוש שרייבט: "התנינם" – דגים גדולים שבים. [פארקירצט]

סקעפטקער:

”ויבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן כאשר צוה ה' וישלך אהרן את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין”

האלטסט זיי האבן אראפגעווארפן א וואלפיש פארענט פון פרעה?

שפתי חכמים זאגט "כי שם התנין ביבשה הוא נחש ובמים הוא דג". רעפטיילס זענען טאקע דא סיי וואס לעבן אויפ'ן יבשה און סיי וואס לעבן אין וואסער, מילא קען עס שטימען אויף ביידע פלעצער.

פון דער וואכעדיגער הפטרה קוקט זייער שטארק אויס אז "תנין" מיינט א קראקאדיל, ווייל מ'זעט אז דער נביא איז מדמה פרעה מלך מצרים צום "תנין הגדול הרבץ בתוך יאריו", איז קודם ווייסט מען אז די וואסערן אין מצרים זענען דא אסאך קראקאדיילן. אבער נאך מער, די מצרישע עב"ז "סובק" האט זיין קאפ געטראגן א געשטעל פון א קראקאדייל. און לויט דעם שטימען אלע פסוקים, סיי די וואס איז משמע אז תנין איז א חיה בים און סיי א חיה ביבשה.

[פארקירצט]

קאווע שטיבל • „פשוטו של מקרא“ • 22סטן יאנואר 2023
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/13888.html#p516031>

„ותעל הצפרדע“ – פרעש אדער קראקאדילן?

כרם זית:

עס איז אויך מערקבאר פירש ר"ח אז צפרדע מיינט מען די קראקעדייל.

סקעפטקער:

שווער צו זאגן אז דאס איז ריכטיג, קודם כל זעט נישט אויס פון פסוק אז צפרדעים זענען מסוכן. אויך אין ענליכע שפראכן ווי אראביש הייסן פרעש כמעט אזוי (ضفدع)

קאווע שטיבל • „פשוטו של מקרא“ • 22סטן יאנואר 2023
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/13888.html#p516036>

„וואני ערל שפתים“ – א שטאמלער, אדער נישט סאשיל?

:smartinof

און טייל חוקרים זאגן אז ווי ביי יעדן גרויסן דענקער דרייען זיך ארום פארשידענע לעגענדעס, וואס זענען מצוצים מן האצבע (בפה!!), די זעלבע איז מיט דעם יידישן פירער משה, און עס הייבט זיך גארנישט אן די פאלשע לעגענדע אויף משה, אז דער גאנצער שטאלפעראציע איז נישט עולה על הדעת, נאר דאס וואס עס ווערט אראפגברענגט און די יידישע בייבעל וואני ערל שפתים, מיינט עס אז ער איז געווען א לאונער, א בודד בין ההרים והיערות, שפאצירט און וועלדער און פעלדער גחקרנט און זיין גאט און באקומען נביאות'ן פון אים, ובכן איז ער געווען זייער נישט סאשיל, וואני ערל שפתים טייטש, אז איך בין זייער נישט סאשיל, איך וויס נישט און איך בין נישט באהאווענט און טעקט וואזוי צו רעדן צו מענטשן ובפרט, צו דעם עגיפטישן פרעזידענט פרעה,

און דאס איז נאך די מערסטע מסתבר

נולד מאוחר:

דער פשט ווערט שוין דערמאנט רשב"ם אבן עזרא, סווערט ענדרש אנגענומען ווען סהאט א גוטע הכשר. אפי' די איגרידיענס איז די זעלבע.

[פארקירצט]

קאווע שטיבל • „משה רבינו“ • 23סטן-24סטן דעצעמבער 2013
<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/5464.html#p170029>

די תגובה פון דער וואך

אין קאווע שטיבל האט מען געפרעגט: אויב דער אייבערשטער האט „מכביד געווען“ פרעה'ס הארץ, וואו איז געבליבן זיין בחירה? „מי אני“ האט געברענגט א פשט פון ר' וואלף באסקאוויץ, דעם זון פונעם „מחצית השקל“:

ר' וואלף באסקאוויץ (בן המחצית השקל) אין זיין מאמר אסתר (דרוש ב מאמר ח) זאגט אז דאס וואס הקב"ה האט מקשה געווען לב פרעה איז ל"ד געווען אז הקב"ה האט אים צוגענומען די בחירה. נאר עס איז געווען אז הקב"ה האט אים געגעבן דעם כח ואימוץ אריבערצוטראגן און סובל זיין די מכות, וואס בלתי זה וואלט ער זיך זיכער געבראכן אלס די צער דערפון (כעין אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה בהכאה שאין לו קצבה בכתובות לג:) - און גאר פארקערט: ווען נישט די אומץ הניתן לו לסבול יסורי המכות וואלט ער דאן גאר געהאט ווייניגער פון א בחירה און געמוזט ארויסשיקן ("וכמו שהגנוב והרוצח מודה לפעמים אף בשקר על דבר שמבקשין ממנו שיודה, ומכ"ש שהוא מודה על האמת, כשמענין אותו ביסורין שאינו יכול לסובלן"). משא"כ יעצט וואס הקב"ה האט אים געגעבן דעם כח ואימוץ דאס אריבערצוטראגן איז ער געבליבן ביים אלטן בחירה. ער זאגט אז אפשר להעמיס זה בדברי הרמב"ם.

מי אני • קאווע שטיבל • 6טן אפריל 2022

<https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/10977-2.html>

פון וואו די שטיקער קומען

אלע שטיקער אין דעם נומער זענען גענומען פון די ארכיוון אויף archiv.sites.tab.bot. ביי יעדן שטיק: דער ארכיוו, דער פארום, דער אשכול, דער ניק פונעם שרייבער, דער דאטום, און דער לינק.

לכבוד שבת קודש	„אחישנה“ – א קרעכץ פאר מער • 45 קאווע שטיבל • תורה און מחשבה • אשכול „אחישנה“ – א קרעכץ פאר מער • 25סטן יאנואר 2017 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/11256.html#p360607
שמועסן אויף דער סדרה	„פארוואס האבן די חרטומים נישט געקענט מאכן כנים?“ • קרעמער, התאחדות, בן תמליון, והאיש משה און אנדערע היידפארק • היימישע קרעטשמע • אשכול „פרשת וארא ~~~“ • 22סטן יאנואר 2006 https://hydepark.sites.tab.bot/t/1774278.html#p-1774278
הלכה-שמועס	„שובבי“ם – פון וואנען קומט דער מנהג? • ידען, שמעקעדיג, בן תמליון, והאיש משה און אנדערע קאווע שטיבל • תורה און מחשבה • אשכול „שובבי“ם • 26סטן דעצעמבער 2012 – 30סטן דעצעמבער 2018 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/2622.html#p73093
תורה און וויסנשאפט	„א רייזע סטאטוע פון פרעה – און זענען די מכות געווען נאטורליך?“ • moshav zekeinim, אישתישבי, נעגעל וואסער און אנדערע קאווע שטיבל • וויסנשאפט • אשכול „היסטאריש! רייזע סטאטוע פון פרעה רעמסס געטראפן אין מצרים“ • 10טן-16טן מערץ 2017 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/11369.html#p365222
אנשי שם	דער באבא סאלי – רבי ישראל אבוחצירא • יאהאן, איבערלעבער דער קרעטשמע • אריז הלבנון • אשכול „רבי ישראל אבוחצירא „באבא סאלי“ זי"ע – ד' שבט תשמ"ד" • 27סטן-29סטן יאנואר 2017 https://kretchme.sites.tab.bot/t/634.html#p8948
הומאר	„א מצרי פארלאנגט קאמפּענסאציע פאר די עשר מכות“ • יואליש, מאטי, פליקער, דריידל און אנדערע קאווע שטיבל • אידישע און אלגעמיינע נייעס • אשכול „מצרי פארלאנגט קאמפּענסאציע פאר די עשר מכות“ • 30סטן מערץ – 3טן אפריל 2014 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/6186.html#p193400
היינט מיט 14 יאר צוריק	„דרשות חז"ל – ווי פאעזיע“ • מוח שליט • קאווע שטיבל • תורה און מחשבה • 7טן יאנואר 2013 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/2713.html
היינט מיט 8 יאר צוריק	„ציאת מצרים נוסח דער בלאט“ • גדליה, איסר האטלעקי, שמעון וואלף, אדונינו • קאווע שטיבל • העמק דבר • 7טן יאנואר 2019 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/12852.html
יארצייטן פון דער וואך	כינר • היידפארק • חסידישע נייעס • „הילולא דצדקיא“ • 20סטן און 26סטן יאנואר 2004 https://hydepark.sites.tab.bot/t/588466.html#p6430173
פערל פון די ארכיוון	„ויהי לתנין“ – א וואלפיש פאר פרעה? • חתן בחור / סקעפטיקער • קאווע שטיבל • „פשוטו של מקרא“ • 22סטן יאנואר 2023 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/13888.html#p516031
פערל פון די ארכיוון	„ותעל הצפרדע“ – פרעש אדער קראקאדיל? • כרם זית / סקעפטיקער • קאווע שטיבל • „פשוטו של מקרא“ • 22סטן יאנואר 2023 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/13888.html#p516036
פערל פון די ארכיוון	„וואני ערל שפתים“ – א שטאמלער, אדער נישט סאשיאל? • smartinof / נולד מאוחר • קאווע שטיבל • „משה רבינו“ • 23סטן-24סטן דעצעמבער 2013 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/5464.html#p170029
די תגובה פון דער וואך	מי אני • קאווע שטיבל • 6טן אפריל 2022 https://kaveshtiebel.sites.tab.bot/t/10977-2.html

אין דעם קומענדיגן נומער: מאנטאג, דעם 11טן יאנואר – נומער 24; דאנערשטאג, דעם 14טן יאנואר – נומער 25, אויף פרשת בא „ארכיוו“ • אויסגעקליבן און מגיה געווען פון די אידישע פארומס און בלאגס • די ווערטער געהערן צו זייערע שרייבער.